

วัณโรค

Mycobacterium tuberculosis

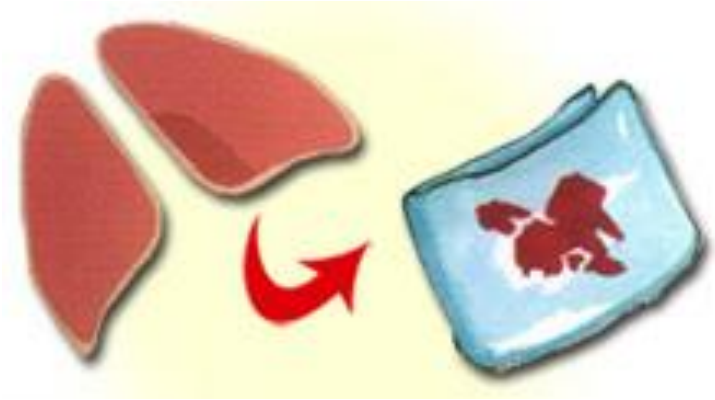
โดย มูลนิธิไทยอาทร

มูลนิธิไทยอาทร

วัณโรคป้องกันง่าย

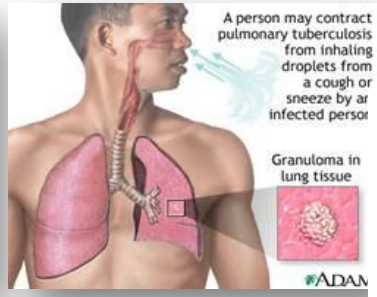

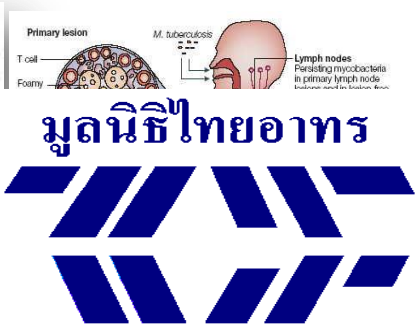
รักษาหาย

วัณโรค เป็นภาวะฉุกเฉิน

องค์การอนามัยโลก

ผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และเป็นซ้ำ 10.4 ล้าน

คาดว่ามีผู้ป่วยทั่วโลกเสียชีวิตปีละ 1.7ล้านคน

4,500 คนต่อวัน

มูลนิธิไทยอาทร

1 ใน 14 ประเทศทั่วโลก

สถานการณ์ของวัณโรค ปี59

ประชากรไทย
65 ล้านคน

ผู้ติดเชื้อวัณโรค (ไม่แพร่เชื้อ)

19 ล้านคน (30%)
ติดเชื้อวัณโรคแล้ว

119,000 คน ต่อปีป่วยเป็นวัณโรค

แพร่เชื้อ TB

ผู้ป่วยขึ้นทะเบียน 70,114 คน

ผู้ป่วยสัมพันธ์กับเอชไอวี 6,794

มูลนิธิไทยอาทร

รักษาหาย

ผู้ป่วยวัณโรค 70,114

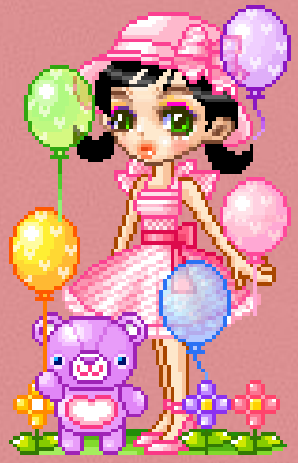
ผู้ป่วยสัมพันธ์กับเอชไอวี 6,794

วัณโรคดื้อยาหลายขนาน 955

วัณโรคดื้อยาหลายขนานชนิดรุนแรง 13

รักษาหาย 82.9

เกมลูกโป่ง

วัณโรค

เริ่มต้นที่ถุงลมปอด

มูลนิธิไทยอาทร

การเข้าสู่ร่างกายของเชื้อวัณโรค

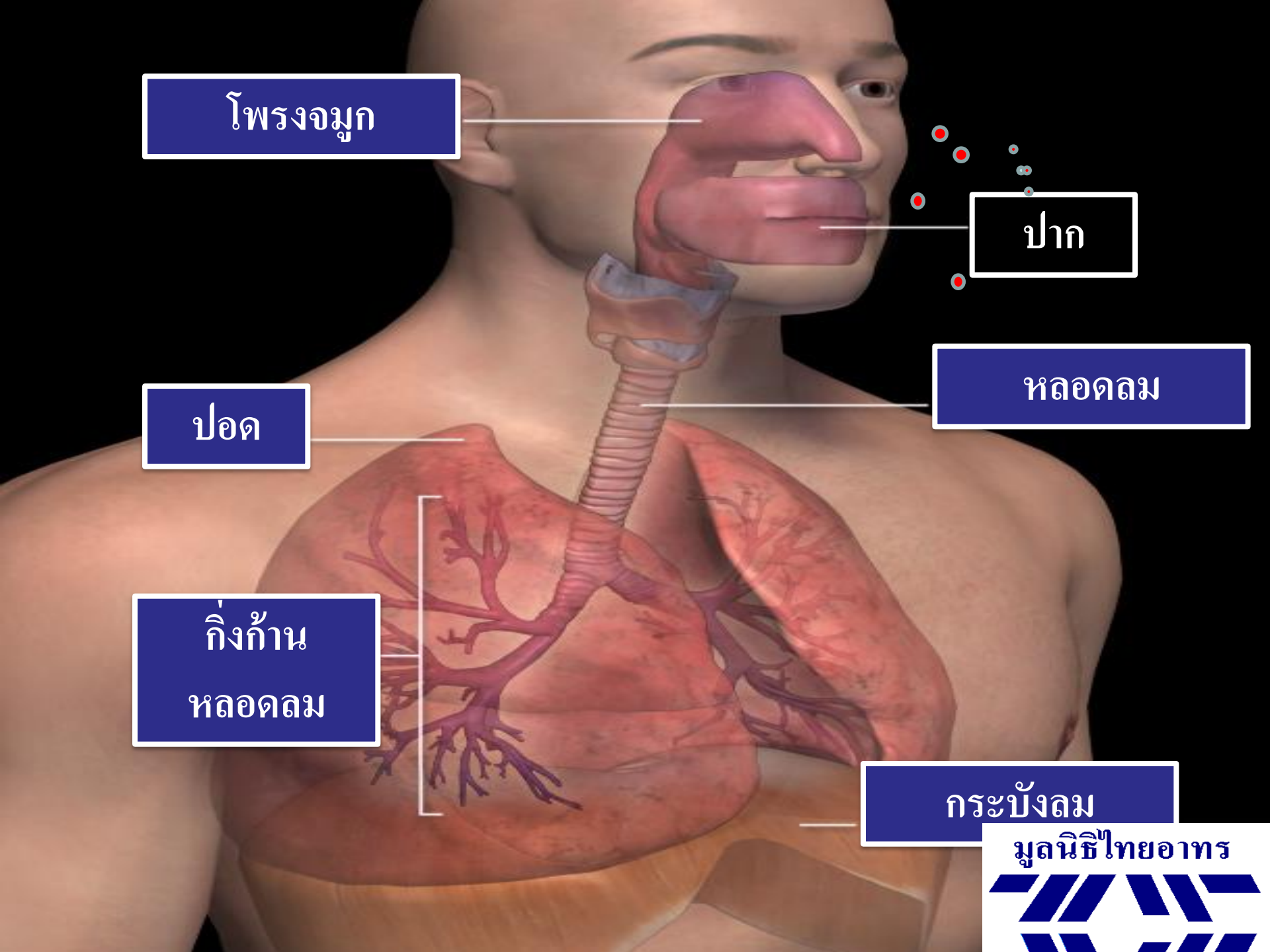

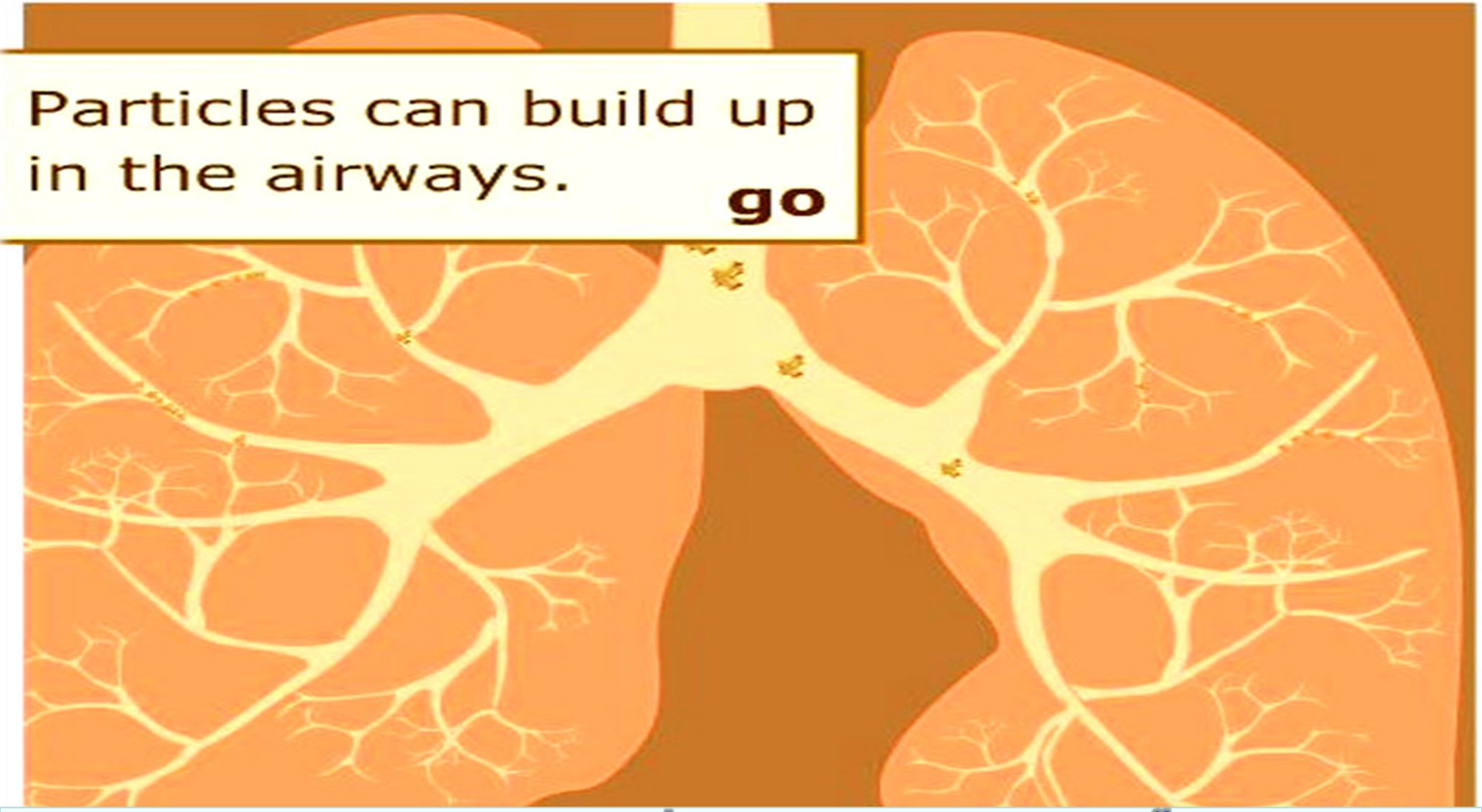
มูลนิธิไทยอาทร

www.coolcutebackgrounds.com

มูลนิธิไทยอาทร

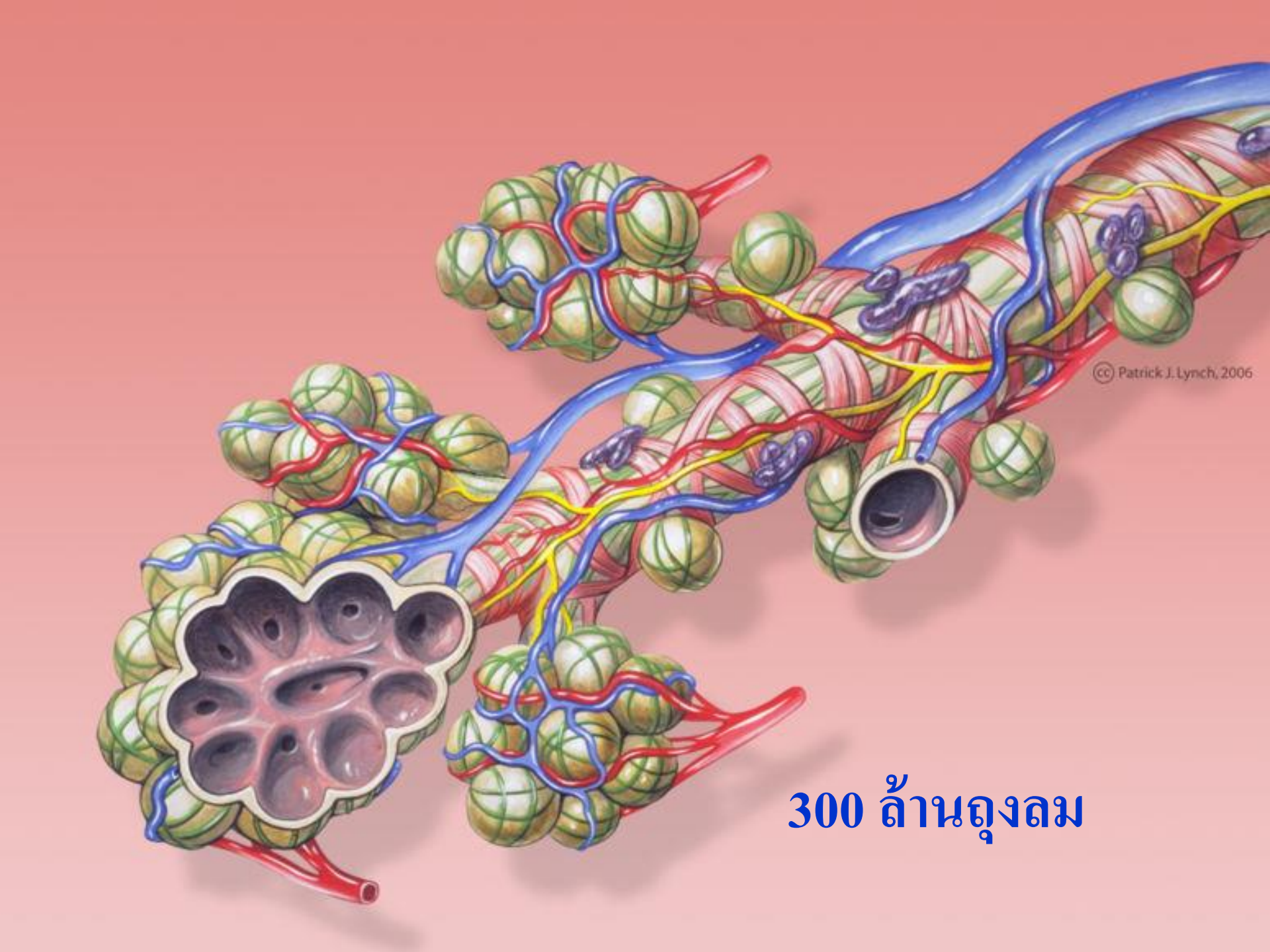

มูลนิธิไทยอาทร

ฝุ่นละอองใหญ่ จะติดอยู่ตามกิ่งก้านของหลอดลม จากนั้นหลอดลมจะขับเสมหะมาหุ้ม แล้วกำจัดออกโดยการไอ แต่ละอองขนาดเล็กมากจะลอยเข้าถึงถุงลมได้

มูลนิธิไทยอาทร

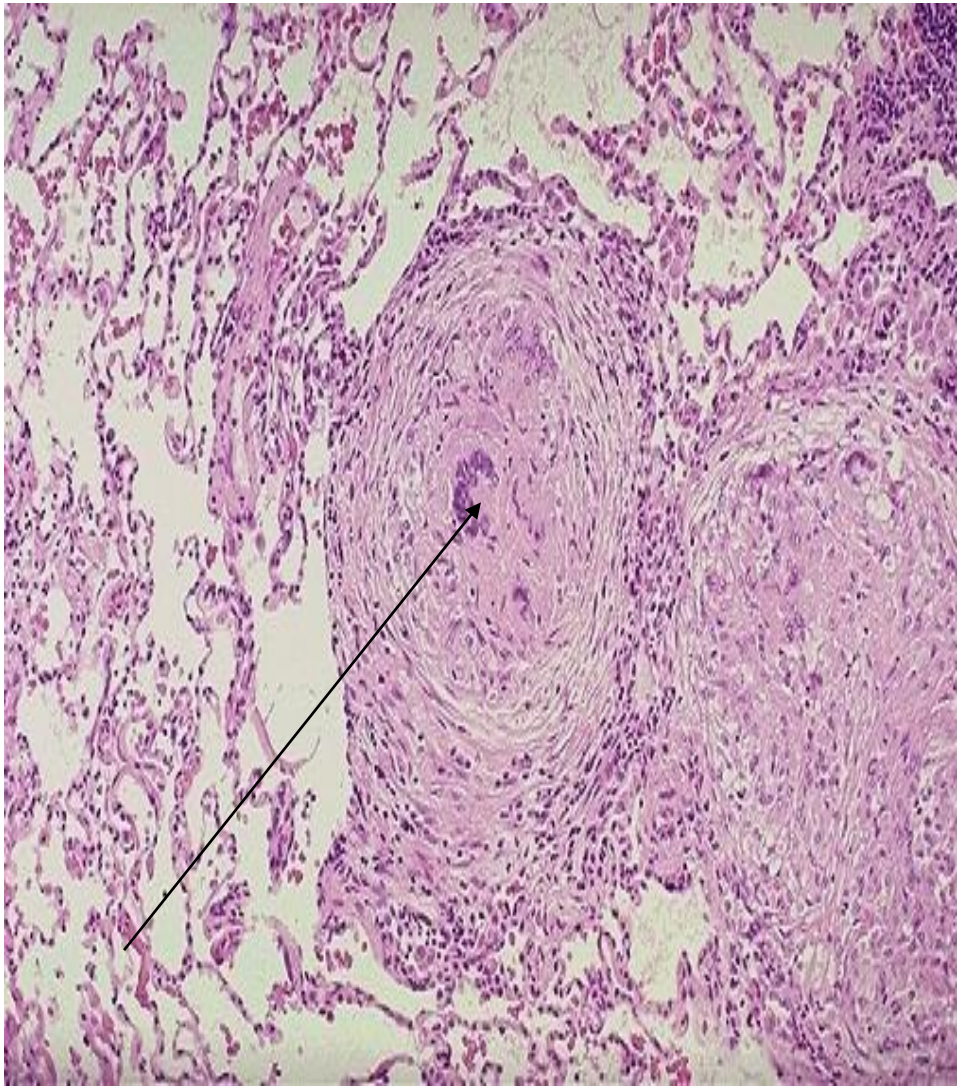

300 ล้านถุงลม

คลิก
Animation

ผู้มีวัณโรคแฝง หรือเรียกว่า ผู้ติดเชื้อวัณโรค

ประเด็นซักถาม

อาการสำคัญของวัณโรค

ไอเรื้อรัง นานกว่า 2 สัปดาห์
วันนี้ก็ยังไออยู่ กินยาแก้ไอก็ไม่หาย

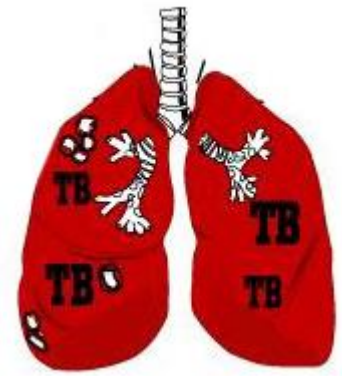

อาการอื่นๆ

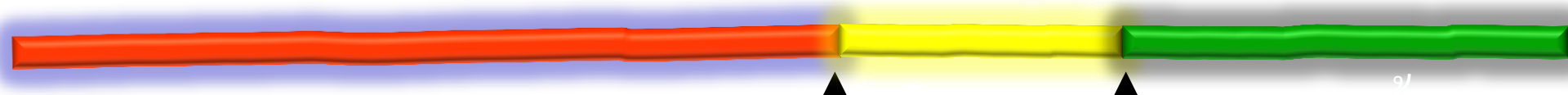

- ไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย – เย็น
- เบื่ออาหาร น้ำหนักลด
- อ่อนเพลีย (มักเพลียตอนเช้ามากกว่าตอนบ่าย) เหนื่อยหอบ เจ็บหน้าอก
- มีเหงื่อออก ตอนกลางคืน

มูลนิธิไทยอาทร

ระยะเวลาที่แพร่เชื้อ

ปอดถูกทำลาย และแพร่เชื้อมากที่สุด

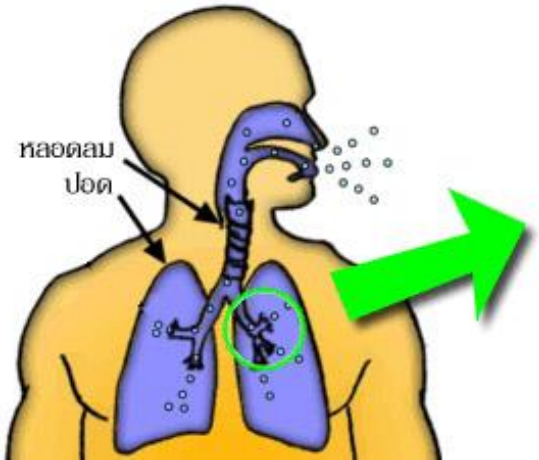
ตรวจเสมหะ

เริ่มไอ

กลับเข้าทำงาน

กินยาให้ครบ 6 เดือน

ตรวจเสมหะเดือนที่ 2,5,6

มูลนิธิไทยอาทร

ความทนทานของเชื้อวัณโรคนอกร่างกาย

* ถูกแสงแดด เชื้ออยู่ได้ 2 ชั่วโมง

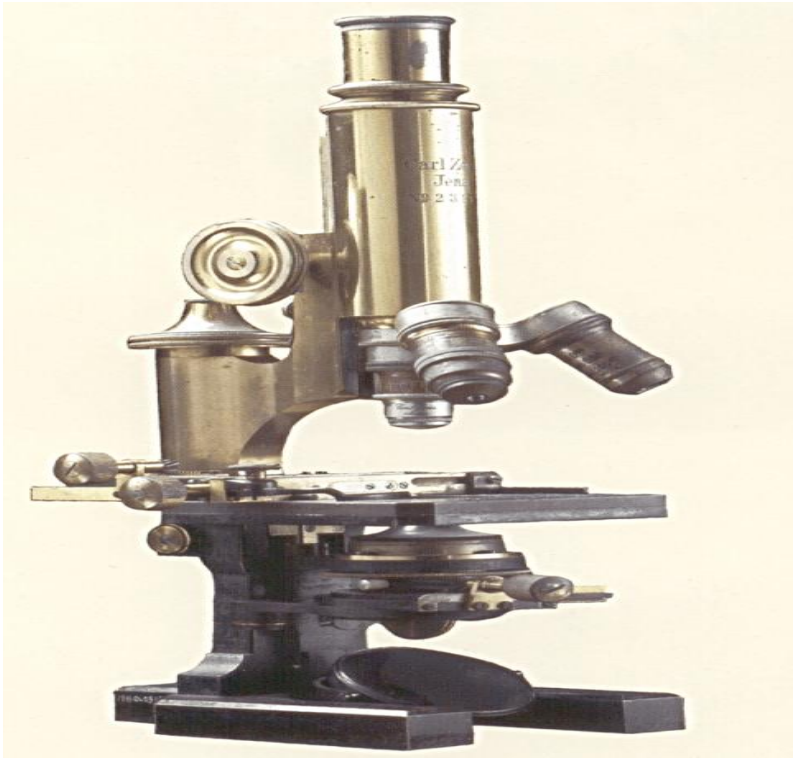
* ปลิวในอากาศโดยไม่ถูกแสงแดด เชื้ออยู่ได้ 8-10 วัน

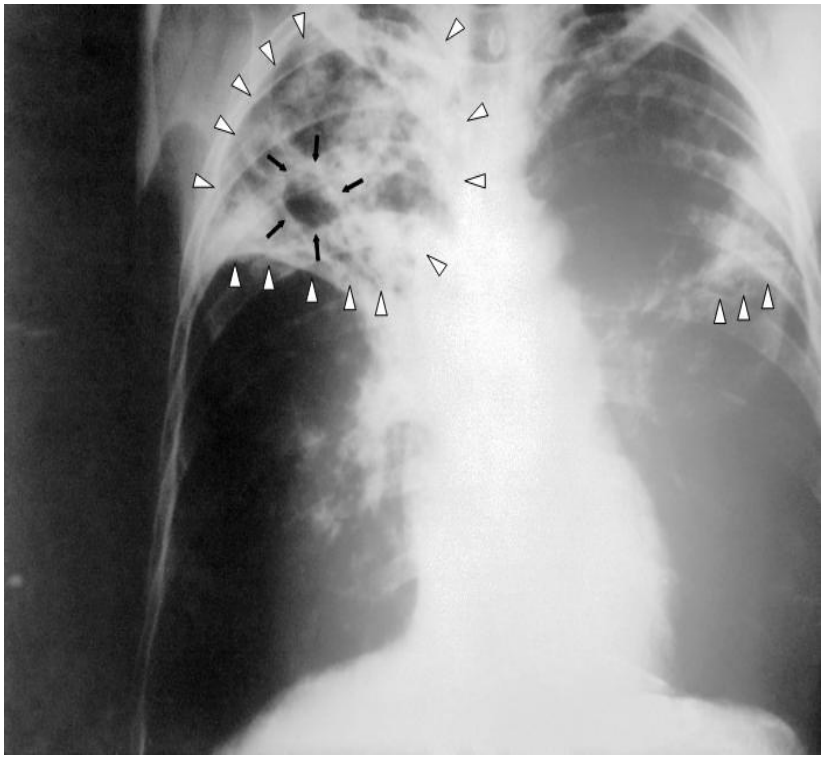
ทางเดินหายใจที่มีเสหมะ

วิธีการตรวจวินิจฉัยวัณโรค

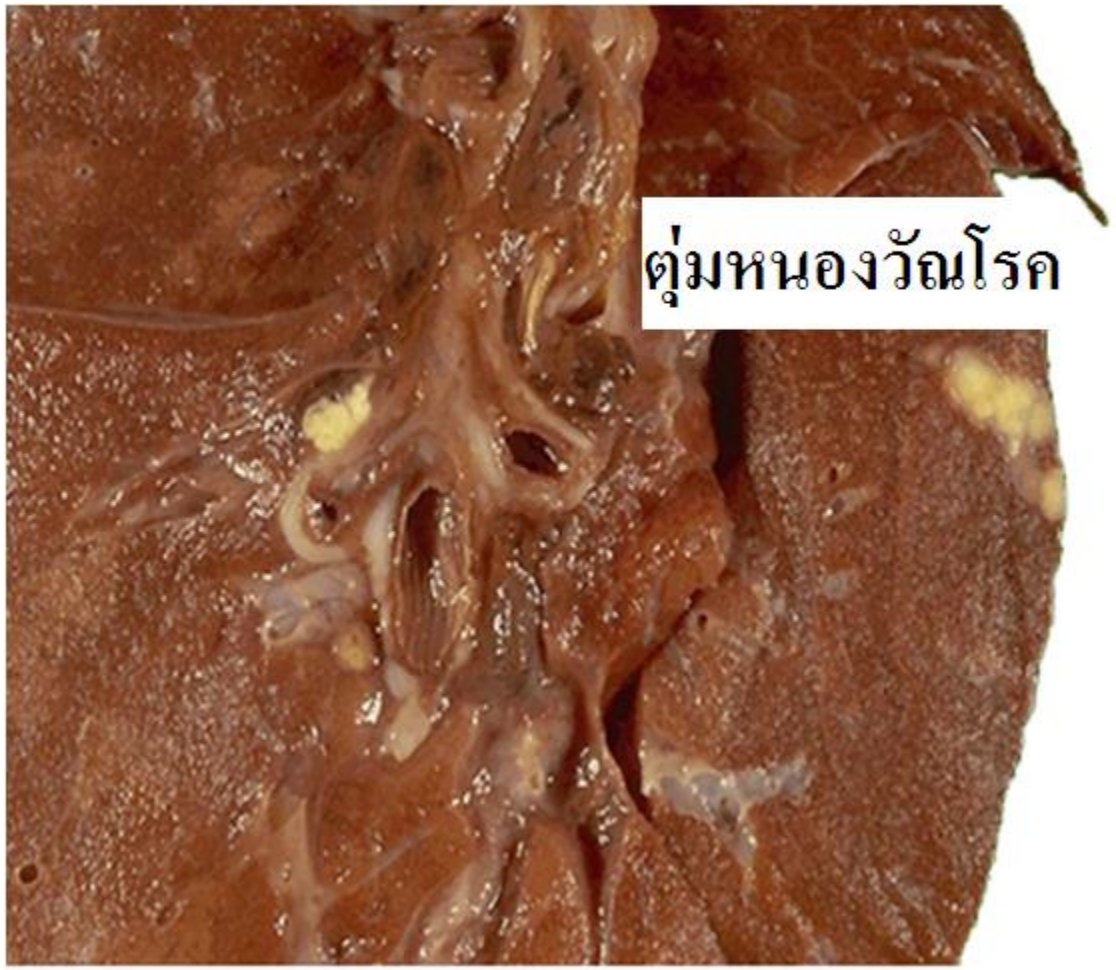

ตรวจเสมหะ 3 ครั้ง พบเชื้อ

เอ็กซเรย์ปอด พบแผล

แผลที่ปอดผู้ป่วยวัณโรค

วัณโรคสามารถรักษาได้

ยาวัณโรค

ไอโส่ไนอะซิด (H)

ไรแฟมปิซิน (R)

พัยราซินาไมด์ (Z)

สเตร็ปโตมัยซิน(S)

...เธมบูทอล(E)

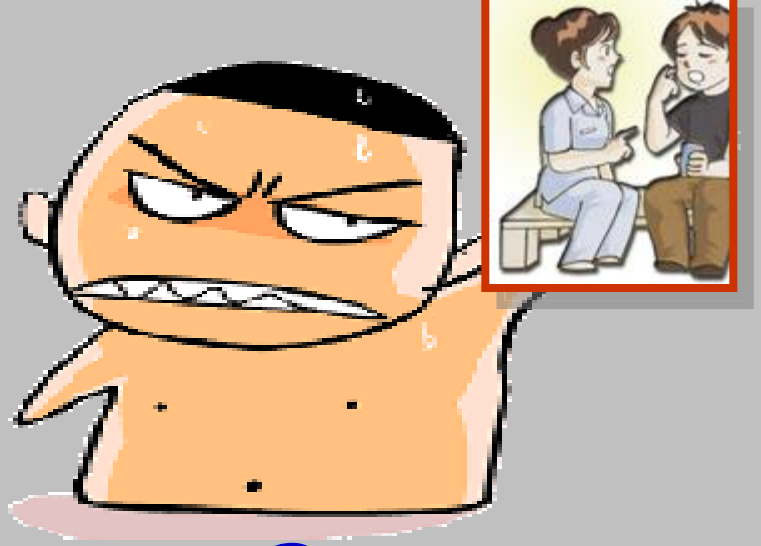

สูตรยาวัณโรคกินอย่างน้อย 6 เดือน

(2HRZE 4HR)

ยารักษาวัณโรคต้องกิน 9-12 เม็ด/วัน

กินยาครบ 2 สัปดาห์
ผู้ป่วยจะไม่แพร่เชื้อสู่ผู้อื่น

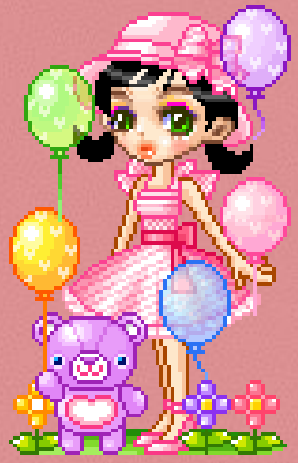

TB Photo Voice

ผู้ป่วยต้องกินยาต่อให้ครบ 6 เดือน มิฉะนั้น เชื้อจะดื้อยา รักษายาก

เกมลูกโป่ง

อาการข้างเคียง

จากยา

อาการข้างเคียงของยารักษาวัณโรค
มักพบในช่วง 2 เดือนแรกของการกินยา

อาการที่ต้องหยุดยา พบแพทย์

1. ผื่นแพ้ ผิวหนังลอก (SEHR)
2. หูอื้อ ตามัว มึนงง อาเจียน (S)
3. ตัวเหลือง ตาเหลือง (RZH)

(พบประมาณ 15-20%)

อาการที่ไม่ต้องหยุดยา แต่ต้องพบแพทย์ พยาบาล

1. เบื่ออาหาร (ทุกตัว)
2. คลื่นไส้ (H R Z)
3. ปัสสาวะสีส้ม (R)
4. ปวดข้อ ปวดเข่า (Z)
5. ผื่นคันไม่รุนแรง (H)

(พบประมาณ 20-30%)

อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาต้านวัณโรค แบบไม่รุนแรง

อาการที่เกิดขึ้น	การแก้ไข
คันไม่มีอาการ	ให้ CPM แก้คัน
ผื่นคันเล็กน้อย	ให้ CPM และ Calamine ทาผื่น ถ้าเป็นผื่นมากอาจให้ Steroid ทา เช่น 0.1% TA cream
ปวดข้อ	ให้ Paracetamol
เจ็บกระเพาะ	- ให้กินยาหลังอาหารทันทีเพื่อลดการระคายเคืองกระเพาะอาหาร - ให้ยาลดกรด
ปลายประสานอักเสบ มีอาการชาตามปลายมือ ปลายเท้า	ให้ Vitamin B6 100 mg./day จนอาการหายไปจึงลดเหลือ 10 mg. /day (ขนาดของ Vitamin B6 ที่ใช้ป้องกัน คือ 6-50 mg./day)
อาการคล้ายหวัด (influenza-like syndrome)	ให้ Paracetamol ถ้ายังคงมีอาการมากลด Rifampicin ลง 150 mg. เป็นเวลา 3-5 วัน

ผ้าปิดปากปิดจมูก ลดการแพร่เชื้อได้มาก

ถ้าเริ่มรักษาช้า

แม้ว่าจะรักษาหาย แต่ปอดอาจจะพิการ

เหนื่อยหอบตลอดชีวิต ทำงานหนักไม่ได้

ขาดเธอเหมือนจะขาดใจ

ข้อควรปฏิบัติของผู้ป่วย

1. กินยาและอยู่บ้าน 2 สัปดาห์
2. ใช้ห้องนอนที่มีแสงแดดส่องถึง มีหน้าต่างระบบอากาศ
3. กินยาให้ครบ 6 เดือน

4. พยายามทานอาหาร
5. ดื่มน้ำมาก ๆ

6. งดเหล้า งดบุหรี่
7. พบแพทย์ตามนัด

8. ใช้ผ้าเมื่อไอ และไอที่โล่งแจ้ง
9. ฟังอ่าน ศึกษาเรื่องวัณโรคให้เข้าใจ

พักผ่อน

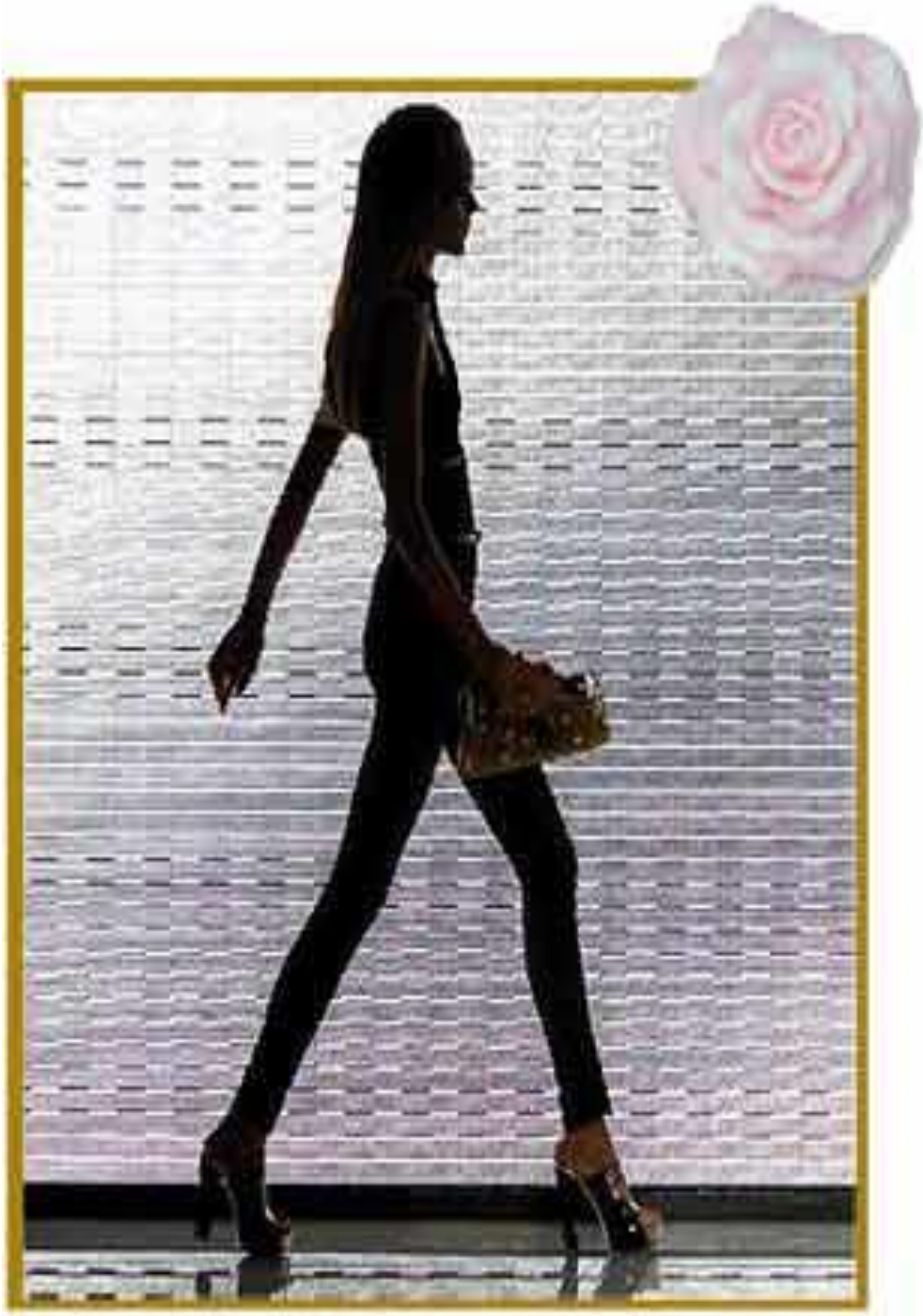

ใครเสี่ยงต่อการป่วยเป็น TB

www.fourfan.com

© CAMERAPRESS

2004/10/

www.7392.org

ผู้ติดเชื้อ HIV

ผู้ป่วยเรื้อรัง

ผู้ใกล้ชิดผู้ป่วย
13 11:38

และ ตัวคุณเองด้วย

ผู้ที่ป่วยเป็นวัณโรคได้ง่าย

1. ผู้ติดเชื้อเอดส์
2. ติดสารเสพติดและบุหรี่
3. ผู้ที่ดื่มสุราเป็นประจำ
4. กินยากดภูมิคุ้มกัน
5. อยู่ในสถานที่แออัด
6. อยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยวัณโรค

ผู้ป่วยวัณโรครายใหม่

เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี เพียง 11 % เท่านั้น

วิเคราะห์ความเสี่ยงต่อวัณโรค

เสี่ยง หรือ ไม่เสี่ยง

TB

เชื้อออกทางเดียว

ไอหรือจาม

เชื้อเข้าทางเดียว

ละอองเสมหะ ลอยเข้าถุงลม

ภูมิคุ้มกันน้อย
กักเชื้อไม่อยู่จึงป่วยวัณโรค

นั่งรถคันเดียวกันหรือทำงานในห้องเดียวกันหรือ
นอนห้องเดียวกันกับผู้ป่วยวัณโรคที่ยังไม่ได้กินยา

เสี่ยง

เพราะคนใกล้ชิดจะสูดหายใจเอาละอองเสมหะ
ที่มีเชื้อวัณโรคเข้าปอด

ร่างกายผอม น้ำหนักตัวน้อย

เสี่ยง

เพราะภูมิคุ้มกันอ่อนแอ

ดื่มเหล้าเป็นประจำ

เสี่ยง

เพราะตับเป็นอวัยวะสำคัญในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันของร่างกาย เหล้าทำลายตับ ภูมิคุ้มกันจึงอ่อนแอลงจนกักกันเชื้อวัณโรคที่หลบซ่อนอยู่ในร่างกายไม่อยู่ ทำให้ป่วยเป็นวัณโรคได้ง่าย

ติดบุหรี่

เสี่ยง

เพราะควันบุหรี่ทำให้ถุงลมโป่งพองและทำให้ทางเดินหายใจไม่สามารถกำจัดเชื้อโรคที่มากับฝุ่นละอองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ใช้ไมโครโฟนอันเดียวกัน

ไม่เสี่ยง

เพราะเสมหะที่ติดอยู่ที่ไมโครโฟน

ไม่เป็นฝอยละออง แต่การร้องเพลง

ใกล้ชิดกันจะเสี่ยงเพราะพ่นละออง

เสมหะออกมา

เป็นโรคเอดส์ โรคมะเร็ง
โรคเบาหวาน โรคตับ โรคไต

เสี่ยง

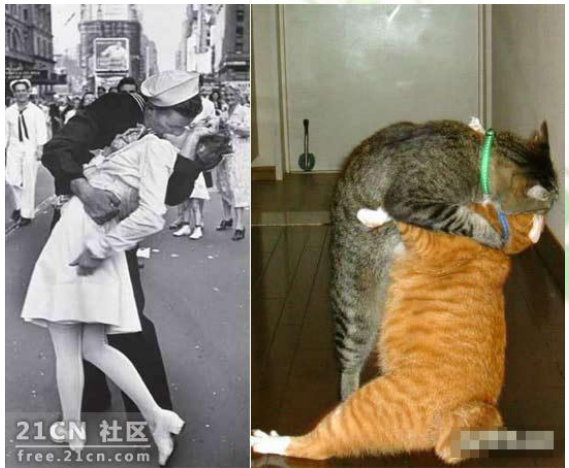
เพราะภูมิคุ้มกันอ่อนแอ

จูบกัน ดื่มน้ำแก้วเดียวกัน
รับประทานอาหารร่วมกัน

ไม่เสี่ยง

เพราะไม่มีฝอยละอองเข้าปอด

แต่ใกล้ชิดกันจะสูดหายใจเอาเชื้อเข้าปอด

สูบบุหรี่มวนเดียวกัน

ไม่เสี่ยง

เพราะน้ำลายที่ก้นบุหรี่จะไม่เป็นฝอยละออง

เสมหะในกระโถน
เสมหะบนกระดาษทิชชู่

ไม่เสี่ยง

เพราะเสมหะไม่เป็นฝอยละออง

ทำงานห้องเดียวกับผู้ป่วยวัณโรคที่กินยาติดต่อกันมากกว่า 2 สัปดาห์

ไม่เสี่ยง

เพราะเชื้อวัณโรคที่เสมหะจะตายหมด

เมื่อกินยามากกว่า 2 สัปดาห์

วิธีการป้องกันวัณโรคที่ดีที่สุด คือ

รู้ว่าใครป่วยเร็วที่สุด
แล้วสนับสนุนให้ผู้ป่วย
ได้รับการรักษาครบกำหนด

www.hotdw.com

พี่เลี้ยงทำ DOT

Directly Observed Treatment

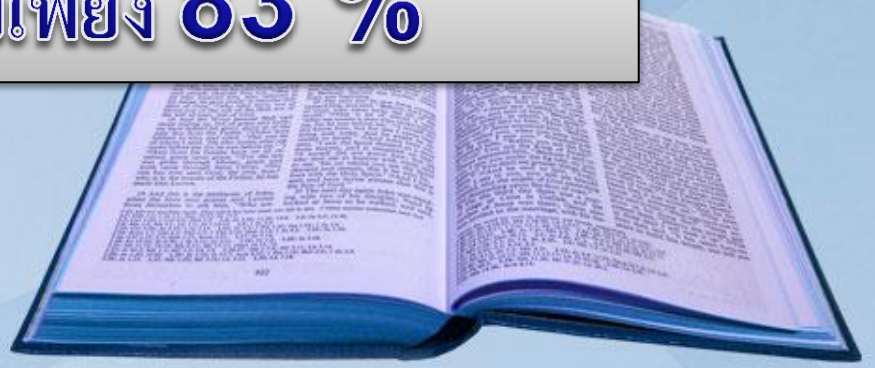
ช่วยผู้ป่วย ช่วยสังคม

www.getcliparts.com

ทำไมต้องทำ DOT

- เบื่อกินยา
- ลืมกินยา
- คิดว่าหายแล้ว จึงหยุดยาเอง
- มีอาการข้างเคียง จึงหยุดยาเอง

ผลสุดท้าย รักษาหายเพียง 83 %

www.slidedesigns.net

กำกับการกินยาโดย "เจ้าหน้าที่สาธารณสุข"

กำกับการกินยาโดย
"อาสาสมัครสาธารณสุข"

กำกับการกินยาโดย
"ญาติ หรือ บุคคลในครอบครัว"

DOT Watcher พี่เลี้ยงทำดอท
TBCA

วิธีทำเครื่องหมายในตาราง

กา ✓ วันที่ผู้ป่วยกินยา

เดือน \ วันที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
มกราคม	✓	✓																													
กุมภาพันธ์																															
มีนาคม																															

* ตรวจเสมหะอีกครั้งเมื่อกินยาครบ 6 เดือน หากจำเป็นควรเอกซเรย์ปอดอีกครั้ง

ทำ DOT ดีอย่างไร (ความสำคัญในการทำ DOT)

1. ได้ยาครบ
2. ได้กำลังใจ
3. ได้ความรู้
4. ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย (ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางไปกินยาต่อหน้าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข)
5. รักษาหาย ไม่แพร่เชื้อ ไม่ดื้อยา

ข้อควรปฏิบัติ 5 ประการ

1. มีอาการ รีบไปตรวจ แล้วกินยาให้ครบ 6 เดือน
2. ใช้ผ้าเมื่อไอ และไอที่โล่งแจ้ง
3. ชมเชยผู้ที่ใช้ผ้าปิดปากเวลาไอ
4. ให้เพื่อนที่ป่วย กลับมาทำงานเมื่อกินยาครบ 2 สัปดาห์
5. รักษาสุขภาพให้แข็งแรง

การสนับสนุนให้เกิด 4 ขั้นตอนเพื่อเป็นการทำงานแบบเชิงรุกในการป้องกัน

1. สังเกตอาการน่าสงสัย
2. รีบส่งตรวจ
3. หาพี่เลี้ยงทำ DOT
4. ติดตามการทำ DOT ของพี่เลี้ยง

การทำหน้าที่แกนนำในเรือนจำ

- เฝ้าระวังอาการที่น่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค
- ประสานงานกับหน่วยงานหน่วยพยาบาล และหน่วยงานภายนอกในการส่งตัวผู้ต้องขังที่มีอาการน่า สงสัยให้ได้รับการตรวจวินิจฉัยและให้ได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว
- จัดอบรม ให้ความรู้ แก่ผู้ต้องขังและพี่เลี้ยงทำ DOT อย่างต่อเนื่อง

“ถ้าคุณหายเราปลอดภัย”

“พรใดที่ปรารถนา
ขอจงบันดาลมาแก่ท่านเถิด
พรใดอันประเสริฐ
ขอจงบังเกิดแก่ท่านเทอญ”

TCF

มูลนิธิไทยอาทร

